SEVER NORAN

SECRETUL GLOBULUI DE ARGINT

52

SEVER NORAN

SECRETUL GLOBULUI DE ARGINT

I

52

EDITURA TINERETULUI

Secretul globului de argint
Sever Noran

EDITURA TINERETULUI
București, 1968

Redactor: Iordana Ureche
Tehnoredactor: Gabriela Iliopolos
Copertă: Dumitru Ionescu
Digitalizare: EPUB

Motto: Pasărea Phoenix renaște
din propria-i cenușă

O COINCIDENȚĂ STRANIE

Când mi-am ales tema lucrării de doctorat nu aveam niciun motiv să bănuiesc că voi fi eroul unor întâmplări extraordinare. Speram ca subiectul – „Contribuții la studiul continuității elementului daco-roman în bazinul superior al Arieșului“ – să fie interesant, datorită, mai ales, multitudinii de date pe care le avem, culese de-a lungul unei perioade mai mari de timp.

Participasem în anii studenției la o serie de săpături în zona Câmpeni, Lupșa, Bistra și mai sus, spre Gârda și Arieșeni, astfel că aveam multe date inedite, pe care apoi le completasem în câteva noi „campanii“ de săpături, după ce terminasem facultatea, ca asistent al profesorului Secăreanu. Datele pe care le culesesem aduceau multe limpeziri în studiul evoluției elementului daco-roman pe aceste meleaguri, în Apusenii lui Horia și Avram Iancu.

În timpul ultimelor săpături, găsisem mai sus de Roșia Montană multe elemente interesante. Avusesem marea șansă de a descoperi într-o galerie a muntelui – prefăcut în pulbere de agatârși, iar apoi de romani – o „tabula ceramica“ cu înscrisuri despre eliberarea unui sclav, căutător de aur. Între tăblițele de ceară se păstrau și câteva șuvițe din părul iubitei acestuia. Cu ajutorul aparatului KSM 232, bazat pe ioni radioactivi, determinasem și vârsta tabulei.

Dar, cu siguranță, cititorul este mai curios să afle întâmplările prin care am trecut datorită subiectului lucrării mele de doctorat, decât amănuntele care au precedat întocmirea acestei lucrări.

*

Totul a început în ziua în care mi-am susținut lucrarea, în sala facultății de istorie a Universității, în fața unui auditoriu deosebit de ales.

Deși ne aflam în toiul verii și era foarte cald, sala era arhiplină. În primele rânduri am remarcat pe doctorul docent Albescu, flancat de asistenții săi, pe N. Bumbea, savant de renume mondial, care cu puțin înainte primise titlul de *doctor honoris causa* al Universității din Oxford; pe profesorii Enculescu și Stejerescu, autorii unei lucrări traduse deja în

mai multe limbi străine, și mulți alți oameni de știință, specialiști în probleme de istorie.

Din sală nu lipsea nici profesorul Barbu Secăreanu, binecunoscut peste hotare ca un istoriograf eminent, care se afirmase încă din anii studenției prin marea sa capacitate de acumulare și sistematizare, prin memoria sa prestigioasă. Din păcate, frumoasa carieră, care se întrevedea pentru Barbu Secăreanu, tânăr pe-atunci, fusese curmată. În anul 1945, la mai puțin de cincizeci de ani, Secăreanu paralizase: picioarele sale deveniseră inerte. Dotat cu o extraordinară putere de voință, el rezistase însă acestei lovituri. Aproape zece ani stătuse țintuit de pat, departe de catedră, lucrând totuși. În ultimii ani, datorită unui tratament special, profesorul Secăreanu putea să se deplaseze cu ajutorul cârjelor. Din clipa în care își reluase locul printre ceilalți dascăli ai facultății, omul acesta, atât de încercat în viață, parcă întinerise. În ciuda celor aproape șaizeci și cinci de ani, el lucra neobosit, îndrăgit de studenți și de colegii săi.

Nu departe de profesorul Secăreanu am zărit un necunoscut: un individ între două vârste, cu părul blond-roșcat, înalt, bine legat. Purta ochelari cu ramă groasă, din metal galben, iar pe chipul lui se întipărise un zâmbet de circumstanță. Părea absent la tot ce se petrecea în jurul său, fapt care m-a intrigat oarecum. „Din moment ce-a venit aici, și-ar putea da silința să fie cât de cât atent“, îmi ziceam eu. În stânga lui, am zărit-o pe Magda Fluieraș, cea mai tânără dintre asistentele profesorului Negreanu, iar lângă ea, pe colegul ei de facultate, Nucu Alexandrescu, profesor de istorie la un liceu din oraș și, în același timp, preparator – cu o jumătate de normă – la catedra unde era asistentă Magda. Toți cei care luau cuvântul pe marginea lucrării prezentate de mine se întreceau parcă în a-mi aduce laude. Când profesorul Secăreanu a ridicat mâna în semn că vrea să vorbească, în sală s-a făcut o liniște deplină. Ce a urmat? Secăreanu s-a dus la catedră, sprijinindu-se în cârje, și timp de zece minute, în rolul său de conducător științific al lucrării, a făcut o serie de observații critice, încheind cu elogii la adresa autorului, elogii care m-au făcut să roșesc. La sfârșit, aplauzele nu mai conteneau.

Înainte de a se face din nou liniște deplină, l-am văzut pe necunoscutul cu ochelari din metal galben ridicându-se și cerând cuvântul. Mai întâi și-a șters lentilele ochelarilor, apoi și-a rotit privirea peste cei din sală.

— Sunt profesorul Heinrich Schultz, de la Institutul de istorie din Viena, s-a prezentat el, vorbind în limba germană. Mă aflu în țara dumneavoastră de câteva zile, ca turist. Aflând, cu totul întâmplător, de

lucrarea domnului Șerban, am ținut să asist la susținerea ei, deși nu cunosc limba română. Grație unui prieten, am consultat însă lucrarea și îi cunosc conținutul. Cu aprobarea autorului, aș dori ca această disertație să fie tipărită și în Austria. În acest sens, voi lua legătura cu directorul Institutului unde lucrez.

Eram în al nouălea cer. Institutul din Viena era renumit în lumea întreagă. Aș minți dacă aș spune că, în primul rând, m-am gândit la marea contribuție pe care o aduceam la cunoașterea istoriei patriei mele și apoi la publicitatea care mi se făcea. Adevărul este că, în clipele acelea, mă gândeam doar la mine. Bineînțeles, mi-am dat consimțământul. Profesorul Schultz a mulțumit, apoi a continuat:

— Ne-ar trebui, însă, și bibliografia folosită de domnul Șerban. Știu, este indicată la sfârșitul lucrării. Am telefonat la Viena. Avem toate operele citate în bibliografie, mai puțin una: „Valea Arieșului“ de H. Liebel.

Cartea la care se referea Schultz îmi fusese împrumutată de profesorul Secăreanu. Liebel trăise în secolul al XVIII-lea și, ca arheolog al curții imperiale austriece, făcuse unele cercetări pe valea Arieșului, îndeosebi la Lupșa, unde se bănuia că ar fi existat un tezaur dac. Dar Liebel scrisese mai degrabă un jurnal de expediție decât o lucrare de valoare istorică. Bineînțeles, abandonase repede săpăturile, care se dovediseră infructuoase, motivând că... „pe aceste meleaguri nu-i de trai ca străin, din cauza marii fierberi care dăinuie printre acești țărani aprigi, care se numesc moți și care nu se supun nimănui“.

Eu folosisem lucrarea, doar ca material documentar, împrumutând-o, cum am spus, de la profesorul Secăreanu.

Am aruncat o privire spre acesta.

— Cartea lui Liebel se află la mine, l-am auzit pe profesor spunând, și toate privirile s-au întors spre el. O pot pune la dispoziția domnului Schultz oricând. Dacă este de acord, îl voi aștepta mâine după-amiază, la ora 18, la mine acasă. Rog pe asistentul meu să-i dea adresa...

*

A doua zi, dis-de-dimineață, am primit un telefon din partea profesorului Secăreanu. Eram la facultate.

— Nu mă simt tocmai bine, mi-a spus el la telefon. Dacă ai timp, te-aș ruga să treci pe la mine, să discutăm planul lucrării de cercetări științifice pe care o vom face împreună.

— Pot veni chiar acum, am spus eu.

— Atunci, te aștept.

După ce am închis aparatul, m-am grăbit să ies în fața facultății, să-mi iau mașina și să încerc să ajung cât mai repede la profesorul Secăreanu.

Acesta locuia în Cotroceni, la etajul unei vile. Soția îi murise. Gospodăria era condusă de nana Raveca, o ardeleancă în vârstă, dar încă în putere. La parterul vilei locuia un șofer, care lucra la o ambasadă, un om voinic, cu părul alb, cu obrajii împânziți de vinișoare roșii. Deși mergeam des pe la profesorul meu, nu stătusem niciodată de vorbă cu el. Mă saluta, dând din cap cu un ușor mormăit, iar eu îi răspundeam ca unei vechi cunoștințe, din vedere, de care nu te leagă însă nicio amintire.

Când am intrat în curtea vilei, șoferul tocmai regla ceva la motorul mașinii, un turism verde-oliv, pe al cărui număr se vedeau, cu roșu, inițialele C.D. Ca de obicei, omul a înclinat capul, mormăind ceva și, fără să mai aștepte răspunsul meu, și-a văzut de lucru.

Intrând la profesorul Secăreanu, am fost întâmpinat de nana Raveca:

— Se simte cam rău, domn' profesor. Și-i neliniștit de az'noapte, când ne-o călcat un hoț.

— Cum? Ce spui?!

— Ie, ie, așa-i cum zâc! Un hoț s-a furișat pe jeamul de la bibliotecă și o intrat înlontru. Da' n-o furat nimic, bag' samă...

În clipa aceea ușa de la biroul profesorului s-a deschis și acesta și-a făcut apariția.

— Pariez că nana Raveca te-a și pus în temă cu întâmplarea de astă-noapte! a spus el, zâmbind.

Când am rămas singur cu profesorul, acesta mi-a relatat pe îndelete totul. În cursul nopții, cineva se cățărase pe geamul din spatele vilei, probabil pentru a ajunge în salonaș, unde profesorul avea o colecție renumită de monezi vechi, unele de aur.

— Hoțul n-a cunoscut însă topografia locului, a glumit profesorul. A nimerit în bibliotecă, unde a bâjbâit prin rafturi, a doborât niște cărți și... pe-aici ți-e drumul! A dispărut, lăsându-și zălog lanterna.

— Ce fel de lanternă?

— Obișnuită. Din acelea care se vând la toate magazinele electrice sau de fierărie. Bateriile dinăuntru erau de fabricație românească.

— O aveți aici?

— Nu. Ca orice corp delict, a luat drumul miliției, pentru că –

hm! – am omis să-ți spun că dis-de-dimineață am anunțat miliția. S-au făcut imediat cercetări, a continuat profesorul. Toți am ajuns la concluziile pe care ți le-am spus mai înainte: că individul în cauză a avut ghinion, n-a nimerit la colecția de monezi.

Spunând acestea, s-a îndreptat spre geamul încăperii.

— Se văd urmele lăsate de hoț pe zidul exterior. Ieri a plouat, și în grădina vilei pământul a fost moale. Asta explică prezența urmelor.

M-am dus lângă profesor și am scos capul pe geamul bibliotecii, privind atent zidul.

— Miliția a constatat că pantofii sunt de proveniență străină. Ultimele modele din import.

— Dar dacă răufăcătorul urmărea altceva? am întrebat eu.

— Nu cred! a exclamat profesorul Secăreanu. În toată casa nu am alte obiecte de valoare decât monezile acelea. Le-am descoperit pe valea Teleajenului, la niște săpături, la care a participat și Nicolae Iorga, pe vremea când abia părăsisem băncile Universității. Dar să lăsăm astea! Treaba miliției e să descopere hoții. Cât mă privește, am și tras o concluzie: că nu-i bine să dormi cu geamurile deschise, chiar dacă e vară și mori de căldură.

Drept, să spun, la început întâmplarea mă neliniștise, dar, văzând calmul și dezinteresul profesorului, am zâmbit.

— Mai bine să vorbim despre lucrarea dumitale, a reluat Secăreanu, după câteva clipe de tăcere. Dacă domnul Schultz se ține de cuvânt și se va tipări lucrarea dumitale la Viena, înseamnă că ai un dram de noroc. Și nu numai dumneata, ci și școala românească de istoriografie.

— Profesorul Schultz urmează să vă facă o vizită azi după-amiază la șase. Poate îmi îngăduiți să vin și eu...

— Chiar te rog!

— Vă mulțumesc!

— Deocamdată, înainte de a ne apuca de treburile noastre, ia să-i pregătim cartea lui Liebel.

Zicând acestea, profesorul s-a îndreptat spre bibliotecă, sprijinindu-se în cârje. Ajuns aici, s-a dus spre măsuța pe care, de obicei, strângea cărțile consultate, înainte de a le aranja din nou în rafturi. Cartea lui Liebel fusese la mine și i-o înapoiasem cu vreo două zile în urmă.

— Ei drăcie! l-am auzit exclamând deodată. Nană Raveca!

Menajera și-a făcut apariția în ușa bibliotecii.

— Ai umblat dumneata aici, ieri sau alaltăieri? Ai băgat cumva vreo carte în raft?

— Apoi, eu, domnule dragă, nu! Că de când s-or încurat niște cărți acu' trii ani, când m-ați sfădit un picuț, eu n-am mai pus mâna să bag cărți în raft. Șterg pravu' și atât.

— Lipsește o carte, a tunat profesorul.

— Nu cumva chiar...? am îndrăznit eu.

— Exact! „Valea Arieșului“ de Liebel. Țin bine minte: când mi-ai înapoiat-o alaltăieri, am pus-o aici, pe măsuță. Și-acum...

— Oare... hoțul de azi-noapte?

— Nu mai încape nicio îndoială! El a furat cartea!

Profesorul s-a așezat într-un fotoliu și, cu toate că nu avea obiceiul să fumeze în bibliotecă, și-a aprins o țigară. Se vedea cât de colo că este nervos. După ce a tras câteva fumuri, m-a îmbiat să iau loc.

— Întâmplarea aceasta mă obligă să-ți povestesc cum am ajuns posesorul acestei cărți, a început el. Poate că ceea ce s-a petrecut azi-noapte are o legătură cu ceea ce-ți voi istorisi. Da! Da! Sunt convins că hoțul a urmărit în mod expres să pună mâna pe cartea lui Liebel. Nu-mi dau însă seama în ce scop, ce vrea să facă cu ea.

Profesorul a tăcut câteva clipe, apoi a reluat:

— Cartea în sine reprezintă o valoare doar pentru colecționari. De ce? Fiindcă a fost scrisă de mână, în două exemplare, cu un indigo sui-generis. Vechimea ei? O cunoști: aproape trei sute de ani. Conținutul lucrării îți este, de asemenea, cunoscut: valoros din punct de vedere monografic și fără prea multă importanță din punct de vedere al cercetării științifico-istorice. Așadar, ce-l putea determina pe cineva s-o fure? Doar dorința de a vedea-o printre cărțile din biblioteca lui? Mă îndoiesc.

Profesorul a tăcut, așteptându-mi părerea.

— Dacă cel care a furat cartea este...? Dar nu! Nu! Un om de talia lui...! am exclamat eu.

— Te-ai gândit la Schultz?

Roșisem. Mi-era rușine numai la gândul că-mi trecuse prin cap asemenea idee.

— Mda! Orice este posibil pe lumea asta. Iar noi, cei care cercetăm istoria, avem destule ciudățenii. Am avut colegi în Franța, care își făceau colecții particulare cu opere unice, achiziționate uneori pe căi cam... ilicite. Ia stai puțin!

Până să răspund ceva, profesorul se și afla lângă telefon. A format un număr din două cifre și a așteptat.

— Rog Viena, l-am auzit cerând operatoarei. Aici profesorul Barbu Secăreanu. Telefon 22.04.17. Mulțumesc! Aștept!

A închis telefonul și s-a întors spre mine:

— Voi încerca să vorbesc cu dr. Kraus, directorul Institutului de istorie din Viena. Ghicești în ce scop?

Înțelegeam foarte bine. Dacă cel care se recomandase drept profesorul Schultz era... un impostor?

N-am mers cu gândul mai departe. M-ar fi durut nespus de mult ca Schultz să nu fie recunoscut la Viena, la Institutul de istorie. Însemna că tot ceea ce spusese acolo, în sală, fusese o minciună. Asta m-ar fi durut cel mai mult. Pentru a scăpa de asemenea gânduri, am cerut profesorului Secăreanu să continue să-mi relateze întâmplarea datorită căreia ajunsese posesorul unei cărți atât de rare.

— Hm! Să aibă furtul de azi-noapte vreo legătură cu prietenul meu Günther?

Îl auzeam pentru prima oară rostind acest nume. Cine era oare acest Günther? Ghicind pesemne întrebarea care-mi stătea pe limbă, profesorul a continuat:

— Günther mi-a fost unul dintre cei mai buni prieteni. Lucra la ambasada germană. Imediat după 23 August 1944 a dispărut însă și, de atunci, nu mai știu nimic de el. Cum am ajuns în posesia cărții? Simplă întâmplare: într-o zi, pe când mă aflam în vizită la Günther, am văzut-o și i-am cerut-o. M-a tot amânat sub diferite pretexte. Asta m-a intrigat. Tocmai de aceea am insistat. Într-o bună zi a cedat.

— Ți-o voi da doar pentru douăzeci și patru de ore, mi-a zis el.

— De ce numai atât? l-am întrebat.

— Pentru că am mereu de lucru și mă folosesc de ea.

— Bine, dar tu nu ești istoric! La ce-ți folosește? Ce lucrare întocmești?

— Îți voi spune când totul va fi gata, mi-a răspuns el. Nu mai fi atât de curios.

Günther nu mi-a dat, însă, cartea în ziua aceea, ci mult mai târziu, în niște împrejurări excepționale.

Ajungând cu povestirea aici, profesorul Secăreanu s-a oprit și și-a mai aprins o țigară.

— La două-trei zile după 23 August am aflat că Günther fusese luat de hitleriștii care se retrăgeau spre Ploiești. Mai târziu, cam peste o săptămână, m-a vizitat un necunoscut, care mi-a înmânat un pachet. „Domnul Günther, mi-a spus acesta, vă trimite cartea promisă și vă roagă să o păstrați și să n-o dați nimănui decât dacă vă aduce o scrisoare de la dânsul. Cartea, a spus domnul Günther, valorează o comoară.“

Ei bine, o asemenea scrisoare n-am primit nici până azi. Și au trecut destui ani. Încă un motiv să cred că Günther a fost omorât de fasciști. Părinții lui au trăit până anul trecut.

— Din asta trebuie să înțeleg că Günther era...

— Era cetățean român. Născut lângă Sibiu. A fost profesor la un liceu din București. Un matematician desăvârșit. Fusese mobilizat și forțat să lucreze la ambasada germană. Lucra la o secție de informații. Trebuie să știi că Günther era un mare pasionat al rebusurilor, al cifrurilor. O pasiune din tinerețe. Cu puțin înainte de începerea războiului experimenta o mașină electronică de tradus din română în engleză. Știa foarte bine engleza, rusa... De fapt, la ambasada germană a lucrat doar vreo câteva luni.

Abia rostise aceste cuvinte, că telefonul a sunat. Profesorul Secăreanu a ridicat receptorul, cerând legătura cu Institutul de istorie din Viena, apoi pe profesorul Kraus, directorul Institutului. I-a răspuns secretara acestuia.

— Domnul Kraus a plecat din oraș? Da? Mulțumesc, domnișoară! Voiam să știu dacă are un colaborator, un profesor cu numele Schultz. Da? Aveți trei cu acest nume? Mulțumesc! Nu vă supărați! Aș putea obține legătura cu biblioteca dumneavoastră? Da? Aștept. Mulțumesc.

„Ce vrea? De ce a cerut să vorbească cu biblioteca Institutului?“ m-am întrebat eu.

— Alo! Da! Biblioteca? Aici profesorul Secăreanu! Da, din România. Cine? Frau Schöb? Sărut mâna! Da, e un veac de când nu ne-am văzut. Mai bine-zis, un sfert de veac. De ce-am telefonat? Doresc să vă întreb dacă la dumneavoastră există cartea „Valea Arieșului“ de Liebel... Cum? A existat și a dispărut?! Nu înțeleg! Cazul a făcut un pic de vâlvă? Dispărută din biblioteca Institutului? Acum o lună? Ciudat! Mulțumesc mult, frau Schöb. Ce-ați spus? Soțul dumneavoastră va veni în România? La mare... în vacanță? Bineînțeles... un telefon...

Lăsând receptorul în furcă, profesorul Secăreanu s-a întors spre mine.

— Intrăm în plin mister! a glumit el, deși pe chipul lui se întipăriseră cute de îngrijorare. O fi, într-adevăr, Schultz unul dintre colaboratorii lui Kraus, care are trei asistenți cu acest nume? Acum o lună s-a întâmplat însă ceva foarte straniu. A dispărut primul exemplar al cărții lui Liebel. A fost furat din biblioteca Institutului. Iar azi-noapte, poftim, a dispărut și cel de-al doilea. În două orașe, la peste o mie și ceva de

kilometri distanță, se fură, la interval de o lună, o carte care nu există decât în două exemplare! Nu-i așa că totul începe să devină ciudat? Cine le-a furat? Și mai ales, ce legătură este între cele două furturi – dacă o fi vreo legătură?

Întâmplarea începuse să mă pasioneze. Neavând însă elemente suficiente, făceam fel de fel de supoziții.

— Cineva a urmărit înadins să intre în posesia celor două exemplare ale acestei cărți rare. De ce? E drept: Günther, prietenul dumneavoastră, a spus că ea reprezintă o comoară. Ce fel de comoară? La propriu, sau la figurat? am început eu să dau glas întrebărilor care mă frământau.

Profesorul Secăreanu mă privea dus pe gânduri.

— Iată-te și... detectiv, dragul meu, a spus el într-un târziu. Eu zic să așteptăm vizita domnului Schultz. Poate că va aduce o clarificare. În orice caz, voi anunța miliția, pe cei care au făcut cercetările azi-dimineață. Coincidența aceasta este, oricum, destul de stranie.

*

Profesorul Schultz, de la Institutul de istorie din Viena, și-a făcut apariția la ora la care îl așteptam. Aflând că lucrarea lui Liebel dispăruse în cursul nopții, furată din biblioteca profesorului Secăreanu, Schultz a exclamat surprins:

— Hm! Păcat! Poate că, totuși, o avem noi la Viena, s-a consolat el, dând nedumerit din cap. Poate că bibliotecara, cu care am vorbit la telefon acum câteva zile, n-a căutat cu atenție, zorită să-mi dea un răspuns.

Mă așteptam ca profesorul Secăreanu să-i relateze ceva în legătură cu convorbirea cu Viena și că frau Schöb, bibliotecara Institutului, îi comunicase despre furtul celui de-al doilea exemplar. Dar Secăreanu a tăcut. Schultz și-a scos ochelarii cu ramă groasă, galbenă, i-a șters, apoi s-a ridicat cu gândul să-și ia rămas bun.

— Când aș putea avea un exemplar din lucrarea dumneavoastră? mi s-a adresat el zâmbind politicos.

— În câteva zile, am răspuns.

— Locuiesc la hotelul „Modern“. Camera 118. Dacă sunteți de acord... să-mi dați un telefon... sau, mai bine, să-mi spuneți telefonul dumneavoastră...

Zicând acestea, a scos un carnețel și a deschis la litera S, apoi la grupul „Sch“, care, în germană, se citește „ș“.

— Șerban Adrian – 13.95.70, am spus eu, privind cu atenție, ca Schultz să-și noteze corect totul.

În cele din urmă și-a luat la revedere și a plecat.

— De ce nu i-ați spus că ați vorbit cu Viena? am întrebat eu după plecarea străinului.

— Ce rost avea? Să creadă că ne-am îndoit, fie și numai pentru o clipă, de buna lui credință? Schultz va pleca acasă peste o săptămână-două și va afla acolo despre cel de-al doilea furt. Ce-i folosea dacă afla de pe acum?

Logica profesorului era în afară de orice critică.

Într-adevăr, ce i-ar fi folosit lui Schultz să afle că, de la Viena, s-a furat și cel de-al doilea exemplar al acestei cărți rare? Să-și facă sânge rău că nu are bibliografia completă?

— După cum se vede, venirea lui Schultz nu a adus nicio clarificare în problema care ne interesează, l-am auzit, într-un târziu, pe profesor.

— Într-adevăr, nicio clarificare, am repetat eu, ca un ecou.

Nana Raveca a intrat cu o tavă pe care se aflau trei ceșcuțe de cafea.

— Io am făcut trii cafele. Da' dacă domnul ăla s-o grăbit să plece...

Am băut cafeaua și am început să discutăm planul lucrării de cercetări științifice, dar se vedea cât de colo că gândul nostru era la un singur lucru. Ne preocupa în cel mai înalt grad misterul dispariției celor două exemplare ale cărții lui Liebel. Ridicându-mă să plec, l-am auzit pe profesor murmurând:

— Oricum, îi voi anunța pe cei care au făcut cercetări azi-dimineață. Poate vor încerca ei să dezlege această... enigmă. Pentru că, la urma-urmei, coincidența este stranie... da, stranie.

La ieșirea din casa profesorului Secăreanu m-am oprit. Plouase puțin și pe scări se vedeau urmele pantofilor lui Schultz.

Ei bine, aceste urme semănau cu cele de pe zidul vilei, lăsate de hoțul care-l escaladase, intrând pe fereastră. În curtea vilei m-am încrucișat cu șoferul care locuia la parter. M-a salutat mormăind, potrivit obiceiului. Nu știu ce m-a îndemnat să privesc în jos. Șoferul avea niște pantofi cu botul ascuțit, model opincuță.

Se vede treaba că începusem să mă prind serios în horă, de vreme ce îi suspectam pe toți din jur.

„Hm! Schultz poartă pantofi ca ai hoțului"... am remarcat eu și

gândul acesta a început să mă obsedeze.

GLUME CAM PIPĂRATE

Ajungând acasă și încercând să fac ordine printre notițele mele luate pe vremea când îmi întocmeam lucrarea de doctorat am avut o surpriză: sub maldărul de hârtii volante și diferite caiete de note am descoperit câteva file stinghere din lucrarea lui Liebel – „Valea Arieșului“.

„Cum au ajuns aici?“ m-am întrebat.

Ce-i drept, când înapoiasem cartea profesorului Secăreanu nu controlasem dacă aceasta avea toate filele. Fiind vechi, unele fascicule ale cărții erau desprinse. Pesemne că un asemenea fascicul se rătăcise mai demult printre notițele mele.

Primul meu gând a fost să dau un telefon profesorului meu. M-am răzgândit însă. M-am temut, oare, să nu fiu acuzat de neglijență pentru că îi înapoiasem cartea fără aceste file? Poate. „La urma urmei, mi-am zis, cartea lui Liebel a dispărut. Ce rost are să mai fac vâlvă, spunând că am găsit aceste file rătăcite?“

Gândind astfel, m-am așezat la masa de lucru și am început să răsfoiesc distrat filele prinse cu ață putrezită de vreme. Deodată, m-am oprit. Pe una din ele am zărit niște cifre scrise cu creionul. Totul semăna cu o formulă matematică. O inecuație:

$$P \pm 15 \geq R \pm 3$$

Nu știu ce m-a determinat să-mi amintesc, imediat, de preocupările lui Günther, de predilecția lui pentru codificări. Privind inecuația, am dat din cap a nedumerire. La ce-ar fi putut folosi o asemenea formulă atât de simplă? Când mă gândeam la mesaje cifrate, totdeauna îmi imaginam formule-cheie întortocheate, complicate. În cele din urmă am ajuns la concluzia că formula aceea de pe fila cu pricina nu avea nicio importanță și că, probabil, profesorul Günther o scrisese așa, într-o joacă. Tot într-o joacă am șters cu o gumă totul și am înlocuit cifrele cu altele. De ce am procedat astfel, nu pot să răspund nici azi, după atâta amar de vreme. Poate dorința de a face ceva ca-n filmele polițiste pe care le văzusem? Poate sentimentul că începusem să trăiesc întâmplări ieșite din comun și că, deci, și eu trebuia să fac ceva mai aparte? Cert este faptul că mi-am notat formula inițială într-un carnețel, pe care-l purtam mereu asupra mea. Aveam de gând să-i arăt formula

profesorului Secăreanu. De teamă însă că acesta va râde de ideile năstrușnice care-mi treceau prin cap – de la o vreme, în toate nimicurile vedeam cine știe ce mașinații – ei bine, am renunțat. Ba, mai mult. Pentru a mă feri pe cât posibil de ridicol, am hotărât să acționez de acum încolo singur, fără a mai face apel la nimeni.

„În fond, nimeni nu s-a născut detectiv, îmi ziceam, așa că pot foarte bine s-o iau pe urmele eroului lui Conan Doyle. Mai ales că nu-i vorba de cine știe ce mare lucru. Probabil că Schultz sau vreun alt colecționar într-o doagă – și sunt destui de ăștia pe lume – a vrut să pună mâna pe ambele exemplare ale lui Liebel. Mai devreme sau mai târziu, făptașul va fi descoperit și cu asta, basta! Afacerea se va încheia."

Cât de mult greșeam, judecând lucrurile atât de simplu! Întâmplările pe care le-am trăit după aceea aveau să-mi demonstreze cu prisosință că greșisem.

*

Hotărârea mea de a face unele cercetări de unul singur avea să țină doar câteva ceasuri. Întâlnind-o pe Magda Fluieraș, tânăra asistentă a profesorului Negreanu, am renunțat la această idee.

Magda absolvise facultatea cu un an în urmă. Datorită pregătirii ei excepționale, fusese oprită la catedră. După câteva luni fusese trimisă la Viena pentru a tria o serie de documente privitoare la istoria românilor din Ardeal, documente puse la dispoziție de Arhiva de stat a Austriei.

N-aș fi cinstit față de cititor dacă n-aș spune, de la bun început, că Magda nu-mi era indiferentă. Năltuță, suplă, blondă, cu ochi negri, tânăra asistentă avea toate calitățile pentru a fi plăcută. O cunoșteam încă din primul an de facultate, de la cursul pe care-l țineam eu. Prietenia noastră începuse însă abia după ce fata rămăsese la catedră. Era o colegă deosebit de săritoare, muncea mult și avea o putere ireproșabilă, în ciuda faptului că era veșnic asaltată de admiratori. De fel de prin părțile Bradului, Magda păstra încă ceva din temperamentul moților: vorbea rar, îndura cu stoicism totul – știam de la unul din colegi că părinții Magdei muriseră și că ea fusese crescută de o mătușă săracă – și, după câte îmi dădeam seama, nu-și îngăduia decât arareori clipe de relaxare. Mereu preocupată, își petrecea cea mai mare parte a timpului la bibliotecă, studiind, lucrând.

— Astăzi nu arătați prea bine, m-a întâmpinat Magda în ziua aceea, când am venit la facultate. Oboseală? Necazuri?

În tremurul glasului ei am simțit mai degrabă îngrijorare, decât curiozitate. Poate că tocmai acest lucru m-a făcut să-i destăinui ceea ce

mă preocupa. Cu alte cuvinte, am renunțat la hotărârea de a întreprinde cercetări de unul singur și i-am povestit Magdei totul: despre dispariția cărții, despre filele rătăcite la mine, cât și bănuielile pe care le aveam. Nu i-am vorbit însă nimic despre formula aceea găsită pe una din file. Socoteam că tot ceea ce făcusem era pur și simplu o joacă, sau, poate, o exagerare, care mă ducea în pragul ridicolului.

— Ciudat, a spus ea, când am ajuns la capătul destăinuirilor. Coincidența aceasta dă, într-adevăr, de gândit. Mai ales că...

Am privit-o atent, așteptând să urmeze.

— Mai ales că, a continuat ea, știți... pe când mă aflam la Viena am colaborat și cu Institutul al cărui director este profesorul Kraus. Ce-i drept, colaborarea noastră n-a fost atât de strânsă, încât să-i cunosc toți colaboratorii. N-am auzit de un profesor Schultz și nici nu l-am cunoscut pe acest domn înainte de a-l vedea acolo, în aula facultății, când v-ați susținut disertația... Credeți că el ar fi putut să...?

Am clătinat din cap a negație.

— Acum îmi amintesc – a continuat Magda. Într-o zi, să tot fie o lună și ceva de atunci, am aflat că din biblioteca Institutului dispăruse cartea „Valea Arieșului“ de un oarecare Liebel. S-au făcut cercetări, dar hoțul n-a putut fi descoperit. Când am auzit că opera lui Liebel există doar în două exemplare, mi-am amintit că cel de-al doilea exemplar se află în București... Vă auzisem că-l folosiți ca bibliografie pentru lucrarea dumneavoastră. Le-am și spus celor de acolo acest lucru. Mă gândesc... Oare faptul că le-am spus asta n-a contribuit... Vreau să zic... nu cumva hoțul a aflat de la mine unde se află al doilea exemplar?

— Nu-ți face probleme, Magda! i-am spus eu. Făptașul a aflat abia când mi-am susținut lucrarea de doctorat unde se află cartea cu pricina! Și, drept urmare, s-a dus și a luat-o. Cum-necum, a luat-o.

— Tare mă tem că vă pierdem din tagma profesorilor! a glumit fata. Parcă văd că deveniți detectiv și inaugurați un film serial pentru televiziune.

Am privit-o rece, crezând că mă ia peste picior. Dar Magda avea privirea înrourată de un zâmbet cald.

— Cel mai bun lucru ar fi, a continuat ea, să predați filele rătăcite profesorului Secăreanu.

I-am ascultat sfatul. Profesorul le-a primit, fără să-mi facă niciun reproș – deși mă temusem – le-a răsfoit ca pe niște file lipsite de orice importanță, apoi, în ședința de catedră, de față cu toți, mi le-a înapoiat.

— Păstrează-le, tinere! a spus el. Poate că la dumneata vor fi mai

în siguranță. Acum cred că toată lumea știe că din biblioteca mea s-a furat o carte rară. Ei bine...

Cu calmul care-l caracterizează, Secăreanu a povestit celor prezenți toată întâmplarea. Bineînțeles, s-a ferit să spună cum de ajunsese posesorul unei cărți atât de prețioase și de ce n-o dăduse la bibliotecă. Ce rost mai avea să înșire toată povestea cu Günther?

— V-am povestit despre furtul cărții pentru a se cunoaște exact faptele. Nu-mi place fabulația decât în materie de... istorie, a glumit el, și n-aș vrea să se povestească pe seama mea cine știe ce lucruri fantastice.

În tot ce spusese profesorul Secăreanu nu arătase însă nimic despre convorbirea avută cu Viena, nici despre dispariția exemplarului aflat acolo. Dintre cei prezenți, doar Alexandrescu, coleg de facultate cu Magda, ar fi putut face vreo legătură între cele două dispariții, deoarece și el făcuse parte din delegația care se deplasase să lucreze la Arhiva de stat a Austriei și, pesemne, la fel ca Magda, auzise acolo despre dispariția cărții cu pricina. Dar Nucu Alexandrescu era cu gândurile în altă parte. Am avut chiar impresia că nici nu auzise cele relatate de profesor. Nucu nu avea ochi decât pentru Magda. Înalt, atletic, bronzat de soare, cu o față expresivă, Nucu trecea drept un tânăr agreabil, ba chiar frumos, așa că era explicabilă trecerea de care se bucura printre femei. Îl îndârjea însă rezistența unei singure fete, care nu-i băga în seamă nici atențiile cu care o înconjura, nici figura lui de om suferind, pentru că adevărul este că Nucu suferea că sentimentele lui nu erau împărtășite. Pentru tânăra asistentă Magda Fluieraș, Nucu era doar coleg. Atât. Nici măcar prieten. Cel puțin așa știam noi.

Ieșind de la ședința de catedră, Alexandrescu s-a apropiat de Magda și i-a șoptit ceva. Fata a zâmbit și, cu un gest cochet, și-a aranjat o buclă care-i căzuse pe frunte. Această notă de oarecare... intimitate m-a cam deranjat. Dar, convins că Magda i-a zâmbit doar din politețe, am alungat orice bănuială care mi-ar fi întunecat gândurile.

*

În după-amiaza zilei eram hotărât să mă ocup de unele probleme așa-zis administrative: să-mi pun ordine în lucrări, să-mi duc la curățat o pereche de pantaloni, să plătesc chiria și lumina, iar spre seară să stau tihnit în fotoliu și să citesc sau să privesc la televizor.

Locuiam într-un fel de vilă, în Floreasca, împreună cu un inginer geolog, Tiberiu Rădulescu. Acesta era mai tot timpul pe drumuri. Avea doi copii gemeni, ambii studenți la Politehnica din Timișoara, de unde-i

era, de altfel, și soția. Pe timpul verii, casa era, de regulă, pustie: copiii cu mama se duceau la Timișoara, iar inginerul colinda cine știe ce munți, căutând zăcăminte de metale neferoase.

Isprăvisem toate treburile pe care mi le planificasem, și, revenit acasă, tocmai mă așezasem în fotoliu pentru a privi la televizor un meci de fotbal în nocturnă, când am auzit telefonul sunând. Am ridicat receptorul și nu mi-a fost greu să recunosc, în aparat, glasul Magdei.

— Bună seara! Vă rog să mă iertați că vă deranjez, dar s-a întâmplat ceva... ceva în legătură cu ceea ce mi-ați spus de dimineață.

— Te ascult, am spus eu, oarecum emoționat.

Era pentru prima oară că Magda îmi telefona.

— Nu! Nu pot să vă spun la telefon. E ceva mai complicat. Dacă ați vrea să veniți la facultate... ar fi mai bine...

În mai puțin de douăzeci de minute mă aflam în holul facultății. Magda mă aștepta. Mi-am dat imediat seama că se petrecuse ceva deosebit.

— Iată ce am găsit în buzunarul pardesiului, a spus ea, și mi-a întins o hârtiuță de mărimea unei cărți de vizită.

— Unde ai găsit acest bilețel? am întrebat eu, cu justificată curiozitate.

— În pardesiu. Cred că mi l-a strecurat cineva în buzunar, în timp ce veneam spre facultate. Din cauza meciului de fotbal, în autobuz era o aglomerație de nedescris.

— A, da! am aprobat eu, amintindu-mi că la televizor se transmitea un asemenea meci. Și când ai dat de el?

— Să vedeți: am venit la facultate pe la ora 6. Mi-am dezbrăcat pardesiul, apoi m-am dus în amfiteatru, unde am dat o consultație câtorva studenți restanțieri. Pe la ora șapte și jumătate am revenit la catedră, mi-am îmbrăcat pardesiul și am vrut să plec. În buzunar am dat peste acest bilețel. Primul meu gând a fost să vă telefonez, deoarece dumneavoastră, desigur, erați „cel interesat“.

— Nu era nimeni la catedră?

— Nu. De aceea, la plecarea din amfiteatru am încuiat ușa. Deci aici n-a avut cine să intre și să-mi strecoare acest bilețel în buzunar.

Am mai privit o dată bucățica de hârtie, citind și recitind textul format din câteva litere decupate din ziar.

— Eu aș zice să mergem pe strada Avrig. M-aș fi dus singură, dar mi-era teamă. Și-apoi scrie: „Anunță-l pe cel interesat!“ De aceea v-am rugat să veniți aici. Poate vreți să mă însoțiți. Ce spuneți?

Am fost de acord. Venisem cu mașina mea, așa că peste douăzeci de minute defilam prin fața caselor de pe strada Avrig, încercând să deslușim prin întuneric unde se afla clădirea cu numărul 205. Strada s-a sfârșit însă la numărul 191.

— Eram sigur! am exclamat eu.

— Ce vreți să spuneți?! a întrebat Magda, învăluindu-mă în privirea ochilor ei negri, catifelați.

Am zâmbit și – cu un gest îndrăzneț, de care nu mă credeam capabil până atunci – mi-am trecut mâna peste părul ei blond, ca o mângâiere. Vrând să dau gestului meu puțin cam deplasat o altă interpretare, m-am grăbit să răspund:

— Ești încă un copil, Magda! Când mi-ai arătat bilețelul, am și bănuit că ești chemată la o adresă falsă. Așa se întâmplă în cele mai multe romane polițiste. Bandiții trimit asemenea mesaje fie pentru a atrage pe cineva în cursă – ceea ce nu e cazul acum – fie pentru a-l îndepărta de un loc anume, pentru a-l scoate din casă, ca în lipsa lui să poată...

N-am mai continuat. Am întors mașina cu o repeziciune uluitoare și am gonit nebunește spre casă. Uitasem că lângă mine se afla Magda, că-i datoram o explicație pentru comportarea mea bizară. Dar numai la asta nu-mi stătea atunci capul! Ajuns în dreptul locuinței mele, am coborât, fără să spun nimic, și am dat buzna pe scări. Era un întuneric de nepătruns, dar – cunoscând topografia vilei unde stăteam – m-am descurcat cu ușurință. În câteva secunde am fost la ușa apartamentului în care locuiam. Am scos cheia și am introdus-o în broască. Spre surprinderea mea, mi-am dat seama că ușa nu era încuiată. Am apăsat pe clanță și am intrat.

În clipa următoare am simțit o lovitură puternică în creștetul capului și mi-am pierdut cunoștința.

*

Când mi-am revenit, în cameră era lumină. Magda stătea pe marginea patului în care zăceam și-mi freca tâmplele cu o batistă înmuiată în apă rece. Lângă ea, în picioare, se afla vecinul meu de apartament, inginerul Rădulescu, un om de vreo cincizeci de ani, cu tâmplele cărunte, bronzat de soarele munților pe care-i cutreiera ca geolog.

— Ce s-a întâmplat? am îngăimat eu, de îndată ce am putut să vorbesc.

— Păi să ne spui dumneata, domnule Șerban, ce s-a întâmplat!

Vii cu mașina valvârtej, cobori fără să spui ceva domnișoarei, alergi ca un apucat pe scări, dispari fără să mai dai vreun semn de viață. Dânsa a așteptat cât a așteptat, apoi a îndrăznit să vină încoace, speriată că ți s-a întâmplat ceva. Care-i necazul? Te-ai împiedicat și ai căzut ca un copil, care abia învață să meargă? Noroc că eu tocmai veneam spre casă și de îndată ce domnișoara a strigat după ajutor, m-am și înființat.

— Cum vă simțiți? mi s-a adresat Magda, rămânând încă pe pat, în postura de infirmieră și continuând să-mi fricționeze tâmplele.

— Bine! Destul de bine, am răspuns eu.

— Dacă-i așa, eu vă las, a urmat inginerul și discret, s-a retras.

— Știi ce te rog, Magda? am spus eu după plecarea vecinului. Uită-te pe masa mea de lucru! Vezi dacă filele acelea rătăcite din cartea lui Liebel mai sunt acolo...

Fata s-a ridicat și s-a îndreptat spre masă. Peste câteva clipe am auzit-o căutând.

— Nu le găsesc. Nu sunt... A, ba da! Iată-le! Erau sub niște cărți.

— Atunci e bine! Credeam... mi-era teamă să nu fi dispărut. Acum... desigur... trebuie să-ți dau o explicație și să-mi cer scuze pentru purtarea mea. Știi, acolo, pe strada Avrig, am avut o bănuială cumplită: că cineva ți-a strecurat bilețelul acela în buzunar cu adresa fictivă, pentru că știa că n-o să te duci singură la adresa indicată, fiindu-ți frică poate, și că o să mă chemi și pe mine, care sunt direct interesat în găsirea cărții cu pricina. Scopul bilețelului era să mă îndepărteze de casă, pentru ca cineva să poată fura și restul de file din cartea lui Liebel, file despre care toată lumea știe, de la ședința de catedră de azi, că se aflau la mine, încredințate de către profesorul Secăreanu. Se vede treaba însă că m-am înșelat. N-a fost nimeni la mine. Altfel, filele ar fi dispărut. Am dat fuga pe scări și, în graba mea, m-am împiedicat și am căzut ca un copil, vorba vecinului meu. Filele sunt la locul lor. Hm! Încep să cred că prea complic lucrurile și fac din țânțar armăsar. Cred că sunt ridicol, dorind să fac pe detectivul. Știi, dacă aș fi mai tânăr, aș zice că totul se datorează poveștilor pe care le citesc în colecțiile „Aventura“, sau „Clubul temerarilor“. Dar eu am trecut de vârsta când asemenea cărți mi-ar fi putut aprinde imaginația...

Magda a zâmbit și, cu un gest cât se poate de firesc, m-a mângâiat pe frunte.

— Magda, aș vrea să te rog ceva: să-mi faci o cafea tare. Găsești totul acolo, am arătat eu cu mâna spre ușa care dă în bucătărie.

De îndată ce am auzit-o trebăluind la aragaz, m-am săltat și am

încercat să privesc în jur. Toate păreau la locul lor, așa cum le lăsasem. Geamul care da spre curte era deschis. Deoarece la plecare îl închisesem, mi-am dat seama că cel care mă atacase fugise pe fereastră. Deși mai eram încă puțin amețit de lovitura primită, m-am ridicat și m-am îndreptat spre geam. Prudent, n-am atins nici pervazul, nici drugul închizător, ca nu cumva să șterg posibilele amprente lăsate de intrus. Aplecându-mă în afară, am încercat să străpung întunericul cu privirea, dar n-am deslușit nimic. M-am întors la pat și m-am lungit. Magda mi-a adus cafeaua și s-a retras din nou în bucătărie. În timp ce sorbeam lichidul amărui, eram preocupat de o singură întrebare: „Cine intrase în casa mea și în ce scop, din moment ce nu furase filele din cartea lui Liebel!?“

Într-un târziu, văzând că Magda întârzie în bucătărie, m-am ridicat și m-am dus să văd ce face. În ușă m-am oprit. O căldură neobișnuită mi-a inundat inima: ca o veritabilă gospodină, fata punea ordine în bucătăria mea de burlac. Surprinsă, a roșit toată.

— Era puțină dezordine, a murmurat ea a scuză.

— Cred că-i puțin zis, am încercat eu să glumesc. Lasă, mâine trebuie să vină femeia la curățenie.

Dar Magda n-a vrut să părăsească bucătăria până n-a văzut-o curată și toate vasele puse în ordine.

— Totdeauna mi-am închipuit camera dumneavoastră astfel, a spus ea revenind, în sfârșit, lângă patul în care zăceam. Și nu știu de ce, dar totdeauna mi-am dorit să pot pătrunde o dată și o dată aici. Încă de pe când eram studentă și colegele mele povesteau atâtea despre dumneavoastră.

— Despre mine?! Ce anume povesteau?

— Că sunteți preocupat numai de cărțile dumneavoastră... că nu vedeți pe nimeni când predați, mai ales pe ele, care se găteau cu ore întregi înainte de a asista la curs, pentru a fi frumoase și luate în seamă de dumneavoastră. Dădeau, zău așa, un adevărat război pentru a ocupa primele locuri în amfiteatru, doar-doar vor intra în raza vizuală a lectorului Șerban. Dar acesta, pas’ să le bage în seamă!

— Oare?

— Erați atât de absent la tot ce se petrecea în jur! Păreați închis, aspru, distant. Până începeați să predați. Atunci deveneați cu totul altul. Vă admiram și uitam că nu ne luați în seamă, că nu ne remarcați.

— Dar nu e adevărat! Am reținut totdeauna figurile studenților mei! am exclamat eu.

— Le rețineați așa, ca un aparat fotografic, impersonal...

Zăceam întins pe pat, cu fața în sus și priveam tavanul. Vorbele Magdei mă tulburaseră. Aș fi ascultat-o mereu, mereu. Dacă ar fi știut! Dacă ar fi știut că totuși dintre toate studentele care-mi audiaseră cursul, remarcasem una și încă nu la modul „impersonal“, ca un aparat fotografic! Iar aceasta se afla acum lângă mine, privindu-mă cu ochii ei mari, negri, catifelați, ca un copil curios, care a pătruns într-un sanctuar unde nu-i era îngăduit și descoperise o lume, pe care altă dată și-o imaginase doar.

— La ce vă gândiți? m-a întrebat ea, deodată.

— Știi ce, Magda? Doresc atât de mult ceva... atât de mult! Dar mi-e greu să-ți cer.

— Spuneți-mi! Vă rog să-mi spuneți!

— Mi-ai fost studentă. Acum ești colegă cu mine. La aceeași catedră. Tocmai de aceea aș vrea... te-aș ruga să renunți la tonul acesta oficial cu care îmi vorbești. Lasă toate formulele de politețe care ridică parcă între noi niște munți de gheață. Spune-mi pur și simplu Adrian. Bine?

Magda se roșise. Ochii ei negri, catifelați, contrastau și mai puternic cu părul blond-auriu.

— Gândește-te că atunci când eu voi avea o sută de ani, iar tu nouăzeci și trei, nimeni nu va mai remarca diferența de vârstă dintre noi. Vom fi la fel de albiți de ani, am glumit eu. Hai, spune-mi pe nume! Ți-e greu?

Fata respira anevoie. În cele din urmă a șoptit, abia auzit:

— Da, mi-e greu! E atât de neașteptat...

— Totdeauna vine o vreme când ne coborâm idolii de pe socluri, am zis eu, încercând s-o dau pe glumă. E timpul să mă cobori din înălțimile unde m-ai ridicat. Sunt ca toți ceilalți. Nici mai bun, nici mai rău. Poate un pic prea romantic. Oamenii de pe la voi, din Țara moților, sunt aspri, știu. Iar tu te asemeni lor. Viața te-a înăsprit și mai mult. De aceea îți place ca între tine și ceilalți să existe anumite bariere. Iar formulele de politețe sunt cele mai puternice, deși aparent cele mai fragile dintre toate barierele.

— Totul e atât de neașteptat...

I-am luat mâna și i-am sărutat-o în tăcere. O înțelegeam atât de bine! Deodată a sunat telefonul.

— Domnul Șerban? am auzit în receptor. Aici milițianul, sectoristul de serviciu. Mașina dumneavoastră se află în stradă cu ușa deschisa. Dumneavoastră ați lăsat-o așa?

— Ai lăsat ușa deschisă la mașina? am întrebat-o eu. Mi-a telefonat sectoristul de serviciu că...

— Am închis, în mod sigur, toate ușile!

Deși nu mă simțeam prea bine, m-am ridicat în capul oaselor și m-am îndreptat spre ușă. Ajuns în curtea vilei, am putut privi în stradă. Mașina se afla acolo și avea toate ușile închise.

— Ce glumă o mai fi și asta? m-am întrebat cu glas tare.

— Cine poate ști? am auzit glasul Magdei. Poate că e o glumă, sau poate că acest telefon a avut alt scop.

— Aș da oricât să aflu cine a telefonat! am spus eu cu năduf.

— Poate cineva care a vrut să știe dacă sunteți acasă...

„Și probabil dacă lovitura pe care mi-a administrat-o în creștetul capului m-a dat sau nu gata. Și, de asemenea, dacă sunt singur sau nu“, am completat eu în gând.

— În orice caz, a fost o glumă. Ca și aceea cu bilețelul.

— Glume cam pipărate, am mormăit eu.

După câteva clipe de gândire, am continuat:

— Încep să cred, Magda, că toată povestea asta cu cele două cărți dispărute nu este opera unui maniac. Un colecționar maniac ar fi fost încântat că a pus mâna pe ambele exemplare și p-aici ți-e drumul! Se vede treaba, însă, că la mijloc e ceva mult mai complicat, ceva care scapă analizei noastre, întrucât nu avem toate elementele necesare...

— Așa cred și eu, a răspuns, zâmbind, fata.

Zâmbetul ei m-a intrigat puțin și i-am spus-o.

— Mă gândeam, a râs ea de-a binelea, ce detectiv ar fi ieșit din dumneavoastră dacă muza istoriei nu v-ar fi ademenit pe tărâmurile ei! Aveți o logică pentru care vă invidiez!

La un asemenea răspuns, puteam să nu zâmbesc și eu?

După ce m-am despărțit de Magda, am intrat imediat în casă. Înainte de a mă culca, am reluat filele rătăcite din cartea lui Liebel și le-am răsfoit. „Se pare că cel care a intrat în camera mea nici n-a dat de aceste biete file. Cine știe ce-o fi căutat! Hm! Nu cumva iar încep să complic lucrurile?“ mi-am zis eu. În același timp, în minte începeau să se clarifice unele chestiuni. Așa cum spusesem Magdei, de acum eram sigur că hoțul nu era un colecționar maniac, gata să riște orice pentru a avea în biblioteca lui cele două exemplare ale unei cărți rare. Dacă ar fi avut doar această ambiție, ei bine, nimic nu-l împiedica să ia cu el și filele rătăcite. Or el nu le luase. Deci nu de carte avea el nevoie. Atunci de ce?

Toată noaptea mi-am petrecut-o făcând fel de fel de ipoteze.

Revedeam datele problemei și le întorceam pe toate părțile. Dar în zadar! Nu ajungeam la niciun rezultat. Totul mi se părea deosebit de limpede până la un anumit punct. Dispăruseră, la interval de o lună și ceva, cele două exemplare – singurele existente – ale operei lui Liebel. Fără îndoiala, între cele două furturi era o anumită legătură. Hoțul aflase de existența la București a celui de-al doilea exemplar. De unde aflase? Din cele relatate de Magda Fluieraș, la Viena? Că acest exemplar se găsea la profesorul Secăreanu, se știuse abia în ziua când am susținut eu lucrarea. Cărțile fuseseră luate nu pentru a face parte din colecția vreunui amator maniac, ci cu totul în alt scop. Care putea fi acest scop?

Mi se părea deosebit de ciudat faptul că cel de-al doilea exemplar dispăruse de îndată ce Schultz se interesase de el. De ce? Oare pentru că abia atunci se aflase, din spusele profesorului Secăreanu, unde se află cartea? Posibil. Dar de ce atâta grabă? Evident, despre filele rătăcite se auzise abia azi. Și, din nou, hoțul fusese foarte grăbit de a le vedea măcar, că de luat nu le luase. De ce? Oare pentru a nu da de bănuit, pentru a deruta cercetările? Poate le fotografiase. Cum? Pe întuneric? Da, cu infraroșii.

Până aici aveam, de bine, de rău, răspunsuri la unele întrebări. De aici înainte, însă, pluteam în necunoscut.

Cine strecurase bilețelul acela în buzunarul pardesiului Magdei? Și când? În autobuz? Bine, dar asta înseamnă că Magda era urmărită. Iar dacă ea era urmărită, cu atât mai vârtos eram urmărit eu, care aveam mai multă legătură cu toate întâmplările. Dacă hoțul era un străin, să zicem Schultz, atunci de unde putea să bănuiască, ba chiar să fie sigur, că scriindu-i ei cuvintele acelea – „anunță-l pe cel interesat“ – Magda va face apel la mine? De unde putea să știe ce relații erau între mine și tânăra asistentă a profesorului Negreanu și că eu o pusesem la curent cu toată afacerea?!!

Ajuns aici, scoteam o concluzie clară: „Da, hoțul cunoaște foarte bine relațiile existente între membrii catedrei noastre“.

Concluzia aceasta îl disculpa pe Schultz, însă numai parțial. Se putea prea bine ca Schultz să aibă un complice. Cine escaladase zidul vilei profesorului Secăreanu? Un om încălțat cu pantofi ca ai lui Schultz, cu talpă de duroflex și anumit desen pe ea. Bine, dar asemenea pantofi nu purta numai Schultz, ci și unii dintre colegii mei de catedră. De pildă, Gheorghiu. Sunt pantofi de vară, ușori și comozi. Poți bănui o lume întreagă? Asemenea încălțăminte se poartă.

Gândurile care mi se învălmășeau prin cap porneau și pe alte

piste. Aveam de răspuns unor întrebări și mai grele: „Cine era Günther? La ce folosise el cartea lui Liebel, despre care spunea că este o adevărată comoară? Întocmea o lucrare de istorie, sau nu? La ce altceva ar fi putut utiliza această carte rară, existentă doar în două exemplare? De ce al doilea exemplar fusese la biblioteca din Viena? Existase dintotdeauna la biblioteca Institutului condus de Kraus, sau apăruse acolo abia după cel de-al doilea război mondial prin vreo întâmplare ciudată?“

Eram sigur că, în clipa în care voi putea da răspunsul la una din aceste ultime întrebări, ajungeam la un pas de a-l descoperi pe cel care furase cartea de la profesorul Secăreanu. De aceea, am hotărât ca a doua zi să încerc să aflu mai multe despre activitatea lui Günther. Și aceasta se putea, apelând la bunul său prieten, profesorul Secăreanu.

În ziua următoare am putut vorbi pe îndelete cu profesorul meu abia la prânz. Terminasem treburile la facultate și – deoarece șoferul dânsului avea tocmai de reparat ceva la mașină – m-am oferit să-l conduc eu, cu mașina mea. Ajungând la vila unde locuia, profesorul m-a invitat să intru.

— Te poftesc la masă, tinere! a spus el. Nana Raveca a făcut azi o mâncare ardelenească, de să-ți lingi buzele. Hai, hai, e bine să plătești tribut, lăudând calitățile de bucătăreasă ale menajerei mele, decât să mănânci posomorât și preocupat, de unul singur, la cine știe ce birt.

Nana Raveca a fost bucuroasă aflând că profesorul avea un invitat.

— Apăi prea bine eu nu știu face bunătăți și... da' acu', dacă nu a fi mulțămit domnul Șerban, vina nu-i a mea... Că pe mine, dragă domnule, nu m-o vestit nimeni că avem oaspeți...

Scuze stângace, menite parcă să dea și mai multă strălucire unui prânz demn de un Lucullus.

La cafea am îndrăznit să deschid vorba despre Günther.

— Bine. Voi încerca să-mi mai amintesc unele lucruri despre prietenul meu. Adevărul este că nu știu nici acum cu ce se ocupa el acolo, la ambasada germană, mi-a răspuns Secăreanu, vădit intrigat de întrebările mele stăruitoare, pe care i le puneam, dorind să știu ceva mai mult despre prietenul său. Ți-am spus tot ce am știut. Bănuieli? Ei bine, cred că Günther cifra și descifra diferitele mesaje interceptate de hitleriști. Cunoscând engleza și rusa, fără îndoială că prietenul meu reprezenta o adevărată mină de aur pentru hitleriști. Cu atât mai mult, cu cât era și un foarte bun matematician și-i plăcea să se ocupe de cifrări și descifrări. De aceea, se pare că era folosit la cifrarea și descifrarea mesajelor interceptate. Bineînțeles, mesaje în limba engleză și rusă.

După o scurtă pauză, profesorul a continuat:

— Știu că făcea toate acestea în silă... Că lucra până noaptea târziu, fiind deranjat la orice oră din zi sau din noapte. Și mai știu... mda... mai știu că prietenul meu era de-a dreptul îngrozit de ceea ce avea să urmeze.

— Adică?...

— Nu o dată mi-a spus: „Cunosc atât de multe secrete de-ale ăstora – se referea la hitleriști – încât sunt sigur că, mai devreme sau mai

târziu, vor încerca să mă lichideze. Dacă aș fi de-al lor... lucrurile s-ar schimba. Dar nu sunt și nici nu pot fi...“

Profesorul Secăreanu a lăsat capul în jos.

— Se vede treaba că bănuielile lui au avut mult temei... Sunt ani de zile de când nu am nicio veste despre el. Ceea ce înseamnă că hitleriștii l-au...

Nu i-am povestit nimic profesorului despre atacul a cărui victimă fusesem în ziua precedentă. De-acum eram convins că intrasem într-un joc periculos și, de aceea, trebuia să fiu prudent, să nu dau în vileag orice întâmplare. Ascultând relatarea profesorului mă întrebam dacă cel care furase cartea de la Secăreanu era același cu cel care intrase în camera mea după ce mă „expediase“ atât de frumos de acasă prin intermediul Magdei, având drept „momeală“ un bilețel anume ticluit.

În timp ce-mi puneam asemenea întrebări, a sunat telefonul. Profesorul Secăreanu a ridicat receptorul și, în clipa următoare, aproape tot sângele i-a dispărut din obraji.

— Cum? Cine! Hotelul „Modern“? Da, vă ascult! Cum? Bine, dar ce legătură are acest fapt cu mine? Nu înțeleg! Dumneavoastră cine sunteți? Responsabilul hotelului? Bine. Un moment!

Spunând acestea, profesorul a acoperit cu palma microfonul telefonului și s-a întors spre mine:

— Responsabilul hotelului „Modern“ telefonează că domnul Schultz, care locuia acolo, a dispărut. De două zile n-a mai dat niciun semn de viață. Când femeia de serviciu a intrat să deretice azi-dimineață, a observat că în cameră era dezordine. Deoarece Schultz îl întrebase acum câtva timp pe hotelier de adresa mea, acesta s-a gândit că aș fi în măsură să dau vreo relație despre clientul său. Mergi dumneata la hotel să vezi despre ce e vorba? Eu nu mă simt prea bine...

— Desigur, am spus eu.

— Alo! Alo! Da... O să vină unul din asistenții mei... Șerban. Da. Bună ziua!

*

În holul spațios al hotelului „Modern“ am fost întâmpinat de responsabilul acestuia. Peste câteva minute a apărut și un ofițer de securitate. Era un maior de vreo patruzeci și cinci de ani, cu părul complet alb. Se numea Vlad. După prezentările de rigoare, am trecut la etajul întâi, unde se afla camera în care locuise Schultz. Aici era, într-adevăr, dezordine. Pe măsuța din mijlocul încăperii se aflau tot felul de

hârtii, notițe, cărți...

— Vă ascultăm! s-a adresat maiorul Vlad responsabilului hotelului.

— Domnul Schultz locuiește la noi de aproape două săptămâni. De când a sosit din Austria. În acest timp n-a fost vizitat de nimeni, și nimeni n-a venit să-l vadă, sau să întrebe de el. Asta, până alaltăieri seară, când la portar s-a prezentat un tânăr înalt, puternic, fără niciun bagaj, și a vrut să meargă la profesorul Schultz, care cică îl aștepta la ora nouă seara. Portarul nu i-a dat voie să urce. L-a rugat să aștepte în hol, deoarece profesorul Schultz nu se afla în hotel. Plecase în oraș. Tânărul n-a vrut, însă, să aștepte. Peste o oră și ceva, interval în care portarul de zi s-a schimbat cu cel de noapte, acesta din urmă a văzut un individ coborând. Semnalmentele lui corespund cu ale tânărului acela. Domnul Schultz nu s-a întors însă din oraș nici în seara aceea, nici mai târziu. Sunt două zile de când nu a mai dat niciun semn de viață. De aceea, m-am gândit să vă anunțăm. Când a sosit din Austria, domnul Schultz a întrebat de adresa domnului profesor Secăreanu. Crezând că poate domnul profesor știe ceva despre clientul nostru, l-am sunat la telefon. Apoi am anunțat miliția. De fapt, pe domnu' profesor Secăreanu îl căutam și pentru alt motiv. Printre lucrurile rămase de la clientul nostru se află și o carte, pe care este scris numele dânsului. Iat-o!

Zicând acestea, responsabilul hotelului a luat de pe noptieră un obiect care s-a dovedit a fi... „Valea Arieșului“ de Liebel, volumul dispărut cu câteva zile mai înainte din biblioteca profesorului Secăreanu. Eram uluit.

— Așadar, totuși el... el l-a luat, am bâiguit eu.

— Ce vreți să spuneți? m-a întrebat maiorul Vlad.

— Cartea aceasta, am continuat eu, a fost furată acum câteva zile din locuința profesorului Secăreanu. Încă de atunci am bănuit că în această afacere este amestecat Schultz. E o carte rară. Sunt numai două exemplare pe lume. O ciudățenie. Probabil că Schultz a vrut s-o aibă în biblioteca lui...

În câteva minute i-am relatat maiorului Vlad tot ce știam. Acesta, cu un gest scurt, a concediat pe responsabilul hotelului, apoi mi s-a adresat pe un ton puțin mai confidențial:

— Asta e tot?

Ce-i drept, nu era tot. Omisesem înadins să-i spun despre atacul din seara precedentă, despre vizitatorul care se introdusese nepoftit în camera mea. Hotărât să păstrez numai pentru mine acest secret, am

răspuns puțin cam forțat:

— Tot!

— Vă mulțumesc, a spus maiorul Vlad, cu vădită ironie, semn că nu mă credea.

— Bine că am găsit volumul mult căutat! am exclamat eu, vrând parcă să scap din încurcătură. De-acum o să-l depunem la biblioteca Institutului și nu mai avem nicio grijă. O să adăugăm și filele lipsă, astfel că exemplarul va fi complet.

— Îmi pare rău, dar, pentru o zi-două, avem nevoie de această carte, a intervenit maiorul. Așa că, deocamdată, n-o să puteți s-o duceți la bibliotecă. În interesul cercetărilor... înțelegeți?

— Da, desigur. Important este ca acest volum să fie în mâini sigure, am spus eu, privind în jur.

Așa cum am mai spus, în cameră era o dezordine de nedescris. Maiorul Vlad mi-a ghicit parcă gândul...

— Mda. Ori Schultz este un dezordonat, ori e altceva la mijloc...

Spunând acestea, maiorul m-a privit, așteptând parcă o confirmare din parte-mi.

— Un profesor de istorie n-are dreptul să fie dezordonat, am declarat eu categoric, cu sentimentul că-mi apăr tagma profesorală.

— În acest caz, înseamnă că nu Schultz a provocat dezordinea asta, ci altcineva.

— Vă gândiți la individul care l-a căutat și care, probabil, a pătruns în camera lui... fără voie? am întrebat eu.

— Da!

— În cazul acesta, se poate presupune că aici a avut loc o luptă. Între cei doi...

— Nu uita, m-a întrerupt maiorul Vlad, că Schultz nu era în hotel.

— Așa spune portarul! Dar ce bază poți pune pe declarația lui din moment ce individul acela a pătruns, totuși, în hotel fără să fie văzut? La fel putea proceda și Schultz. Putea trece spre camera lui fără a fi observat de portar...

— Mda! Aveți dreptate, a murmurat maiorul.

— Până una, alta, n-ar fi bine să facem puțină ordine în hârtiile domnului Schultz? Văd o mulțime de notițe, însemnări... Unele dintre ele... cu conținut istoric. Ba chiar toate sunt cu date istorice, am spus eu, privind și răsfoind apoi hârtiile răspândite pe masa de lucru și pe noptieră.

Notițele erau scrise ordonat, triate cu multă migală, astfel că mi-a

fost ușor să le pun în ordine. Schultz avea un scris ascuțit, pesemne influențat de scrierea gotică. După ce am rânduit totul într-o servietă de piele, care avea într-un colț inițialele numelui lui Schultz, am asistat la strângerea celorlalte lucruri. Micul geamantan de călătorie s-a umplut repede cu cămăși, batiste, ciorapi, prosoape, o pijama, obiecte indispensabile într-un voiaj. Curiozitatea îmi dădea ghes. În timp ce femeia de serviciu de pe etaj, pe care o chemase maiorul Vlad, strângea toate acestea, eu încercam, pe furiș, să descopăr la geamantan vreun buzunar secret. Auzisem despre geamantane cu fundul dublu. Spre necazul meu, cel al lui Schultz nu avea nici buzunare ascunse, nici fund dublu. Era un geamantan ca toate celelalte. Strângerea obiectelor fiind terminată, maiorul Vlad a mai zăbovit câteva clipe, pentru a da dispoziții unde să fie dus geamantanul și servieta de piele. De îndată ce femeia de serviciu a ieșit, am încercat să aflu părerea maiorului despre toată povestea aceasta.

— Știți de ce vă întreb, tovarășe maior? am spus eu. Pentru că nu-mi dau seama de ce a riscat atât de mult Schultz să fure o carte, oricât de rară ar fi ea, să vii pentru asta într-o țară străină, apoi s-o lași într-o cameră de hotel... cred că e puțin cam exagerat din partea lui.

— Sunt întrutotul de acord. Îmi place spiritul dumneavoastră analitic, dar... nu-mi place că aveți rezerve față de mine.

Spunând acestea, maiorul Vlad m-a privit, zâmbind ironic parcă.

— De pildă, a continuat el, aseară, pe vremea asta, sau poate mai târziu, ați fost atacat de un necunoscut, care a pătruns în locuința dumneavoastră.

— De unde știți?

— Prefer să nu răspund. Contează faptele: ați fost atacat! Vreți să-mi istorisiți în ce împrejurări ați primit „vizita“ de ieri?

Am relatat întâmplarea din ziua precedentă. Bănuiam că maiorul Vlad știa despre „vizita“ aceea de la inginerul geolog, care locuia cu mine în aceeași vilă. Probabil că inginerul Rădulescu nu se lăsase convins de versiunea că m-aș fi împiedicat ca un copil, căzând... în nas. Anunțase pesemne miliția, iar de acolo vestea ajunsese la interlocutorul meu.

— Ce credeți că a urmărit intrusul?

— Probabil că a vrut să dea de filele rătăcite din volumul „Valea Arieșului“. Nu înțeleg, însă, de ce nu le-a luat.

— Poate nu a avut timp. Poate nu le-a găsit.

— Sau poate le-a fotografiat și cu asta s-a declarat mulțumit.

— După părerea dumneavoastră, respectivul nu avea nevoie de

cartea în sine, nu-i așa? Mda, cred că acesta este adevărul. Unde este bilețelul trimis Magdei Fluieraș?

— La mine. Iată-l! am spus eu, dându-l maiorului Vlad.

— Mi-l puteți lăsa? Deși... cred că nu ne va da niciun indiciu în plus.

— Da, desigur!

— Acum, în altă ordine de idei: cum se intră în cancelaria profesorilor, acolo, la facultate, la dumneavoastră?

— Simplu. Există o broască yale și fiecare dintre noi – profesor sau lector – are câte o cheie. La fel, femeia de serviciu.

— Chiar toți au cheie?!

— Mai puțin, pare-mi-se, cei care sunt la noi cu jumătate de normă. În această situație sunt vreo doi-trei. Nucu Alexandrescu, Pavel Popescu și Adriana Teodorescu.

— Femeia de serviciu lucrează și după-amiază?

— Nu! Numai dimineața.

— Mulțumesc. Parcă voiați să întrebați ceva...

— Am atâtea nelămuriri, încât nu știu, zău, cine ar putea să-mi dea răspunsurile cuvenite.

— De pildă?

— De pildă, de ce credeți că Günther a spus profesorului Secăreanu că această carte valorează o comoară? Apoi, la ce i-o fi folosit această carte lui Günther? În fine, a treia și cea mai dificilă problemă mi se pare că s-a ivit chiar acum câteva minute. Vă voi formula-o însă după ce îmi veți da răspunsurile la ceea ce am cerut...

— Cu părere de rău, dar nu vă pot fi de folos. Nu știu la ce ar fi putut folosi Günther cartea. Dacă aș ști, aș putea înțelege de ce socotea că valorează o comoară. Elementele pe care le cunosc sunt insuficiente pentru a vă da un răspuns cât de cât mulțumitor. Dar vă promit că imediat ce voi fi în măsură să fac acest lucru, vă voi satisface dorința. Și-acum, despre problema care s-a ivit azi.

Am scos dintr-unul din buzunare o carte de vizită. Maiorul Vlad a luat-o și a privit-o.

— Este cartea de vizită a profesorului Schultz, nu? De unde o aveți? m-a întrebat el.

— Mi-a fost dată de Schultz imediat după ce am susținut lucrarea în aula facultății. Pe verso mi-a scris adresa Institutului din Viena, care... pasămite, urma să-mi publice lucrarea.

— Și ce problemă ridică această carte de vizită?

— Uitați-vă bine la scrisul de pe verso!

— Nu înțeleg.

— Simplu: adineauri am strâns notițele din camera aceasta, în care a locuit Schultz. Am recunoscut cu această ocazie că scrisul acestuia era puțin mai aparte: ascuțit, colțuros, influențat de scrierea gotică. Ei bine, cel de pe cartea de vizită este mai rotunjit, mai armonios. Asta înseamnă că notițele nu sunt scrise de Schultz, ci de altcineva. Poate de cineva care-i este și complice. A lucrat, deci, împreună cu cineva de aici din București.

— Aceasta este și convingerea mea. Ei, dacă am putea da de urma acestui complice! a exclamat cu un ușor oftat, maiorul. Ar fi foarte bine.

*

Mergând spre casă, mă gândeam la cele discutate cu maiorul Vlad. Eram din ce în ce mai convins că Schultz avea un complice. Nu înțelegeam însă de ce dispăruse fără a lua cu sine „Valea Arieșului“, pentru care riscase atât de mult. De ce lăsase cartea pe noptieră, în camera sa din hotelul „Modern“?

În noaptea care a urmat am încercat să-mi amintesc tot ce știam în legătură cu Schultz. Cum venise la profesorul Secăreanu, ce anume spusese, cum se comportase. Totul până în cele mai mici amănunte. Căutam indicii până și în felul lui de a-și scoate ochelarii și a-i șterge. Mi-am amintit până și felul în care și-a notat numărul meu de telefon în agenda sa – la grupul de litere „sch“, deoarece în germană nu exista litera „ș“.

Acum eram gata să cred că Schultz, și nimeni altul, îmi făcuse „vizita“ aceea... neanunțată.

„Are un complice, însă, îmi spuneam eu. Acest complice i-a alcătuit bilețelul acela în limba română. Schultz a furat cartea de la profesorul Secăreanu, a fotografiat-o filă cu filă, ca și paginile găsite în camera mea și pe-aci ți-e drumul! Nu mai are nevoie de nimic. Cine știe la ce îi folosea cartea!“ mi-am zis eu.

Era gata să adorm când de undeva, din vălmășagul gândurilor, a țâșnit o întrebare.

„Ce rost a avut atunci să lase cartea în camera lui de la hotel? Pentru a șterge orice bănuială, n-avea decât s-o distrugă!“

După câteva clipe, în mintea mea și-a făcut loc o altă întrebare:

„Dar dacă tânărul acela i-a pus cartea în cameră pentru a deruta

cercetările, iar Schultz e cu totul nevinovat?“

La aceasta întrebare, am fost gata să-i dau un telefon maiorului Vlad. M-am răzgândit însă imediat. Vechea teamă de a nu deveni ridicol mi-a stăvilit intenția. Aceeași teamă care mă făcuse să nu suflu o vorbă despre ideea năstrușnică, pe care o avusesem schimbând acel așa-zis cifru – inecuația de pe una din filele rătăcite – cifru care exista doar în imaginația mea cam prea înfierbântată.

În dimineața zilei următoare am primit un telefon de la maiorul Vlad.

— Gând la gând cu bucurie, tovarășe maior, am spus eu. Știți, aseară, mai bine-zis azi-noapte, tot gândindu-mă am ajuns la o concluzie puțin cam ciudată. Știți...

Maiorul Vlad m-a ascultat până la capăt.

— S-ar putea să ai dreptate. Deocamdată mă văd nevoit să-ți dau o veste neplăcută.

— În legătură cu ce?

— Cu cartea aceea găsită ieri. Trebuie să te anunț că volumul „Valea Arieșului“, găsit în camera de hotel a lui Schultz, a dispărut.

— Iarăși?! am întrebat eu și ca acționat de un resort, am sărit în picioare, cu receptorul în mână.

— De data asta a dispărut pentru totdeauna.

— Cum adică... pentru totdeauna? am îngăimat eu.

— Da!

— Furat?

— Nu! Distrus.

— Cum?

— Cel care a lăsat cartea în camera de la hotel – Schultz sau tânărul acela – a stropit filele cu o substanță care, într-un interval relativ scurt, preface hârtia în scrum. Lucrarea lui Liebel este acum o mică grămăjoară de cenușă... Îmi pare rău! N-am bănuit... Altfel, poate, am fi încercat să atenuăm sau să anihilăm efectul nociv al substanței aceleia... Anunță-l și pe profesorul Secăreanu!

„Poftim! mi-am zis eu. Ieri am găsit cartea, m-am bucurat împreună cu profesorul Secăreanu, iar azi a dispărut pentru totdeauna. Asta înseamnă... înseamnă că cel care a furat-o n-a urmărit să aibă cartea în colecția lui. Deci nu un maniac a furat-o. Nu Schultz! El ar fi păstrat-o!“

După câteva clipe de gândire, disculparea lui Schultz s-a destrămat.

„Dar dacă individul a deținut ambele exemplare și a vrut să distrugă unul? În ce scop? Simplu: Dispărând un exemplar, celălalt, ca unicat, are o valoare infinit mai mare. În locul hoțului, cred că oricine ar proceda la fel...“

ÎNCEP SĂ AM VEDENII

În după-amiaza aceleiași zile am întârziat mai mult la facultate pentru a da îndrumări unui student care își întocmea lucrarea de examen de stat.

Ajungând acasă, am constatat, nu fără surprindere, că vecinul meu, inginerul Tiberiu Rădulescu, sosise iarăși din una dintre peregrinările sale.

— Fiindcă amândoi suntem burlaci, a spus el, făcând aluzie la faptul că era singur – soția și copiii fiind plecați la Timișoara – îndrăznesc să te poftesc la o cafea. Să știi că în ultima vreme fac o cafea strașnică. M-am specializat pe șantier.

Am acceptat propunerea – de altfel nu era prima dată când mă invita – și iată-mă instalat într-un fotoliu în apartamentul inginerului. Bronzat de soare, cu ochii albaștri și părul alb, vecinul meu ar fi fost un excelent model pentru un pictor iubitor de contraste. Vorbea frumos, cu un ușor accent moldovenesc – știam că e de prin părțile Focșanilor – și totdeauna găsea câte un subiect interesant cu care să-și țină interlocutorul atent.

— De fapt, te-am chemat cu un scop anume. Azi mi s-a întâmplat ceva interesant, a început inginerul. Dar, pentru a ajunge aici... la chestia de azi, trebuie să încep cu o întâmplare de demult. Mă tem să nu te plictisesc.

— Nicidecum! Vă rog să începeți! Vă ascult.

— Bine. Atunci ascultă! Într-o zi, pe când mă aflam pe teren – a început el să povestească – mi s-a stricat aparatul de radioemisie-recepție, prin care țineam legătura cu colegul meu, inginerul Popa, aflat în explorare la câțiva kilometri de mine, pe Dealul Nucilor, și cu cei de la bază, adică cei care rămâneau în tabără. Am încercat să-l repar, dar degeaba: mai întâi că nu mă pricep în domeniul electronicii și, în al doilea rând, nu aveam aparatura necesară unui control adecvat. Tocmai îmi băteam capul cum și ce să fac, când pe lângă mine a trecut un copilandru cu oile...

Povestea începea să devină interesantă. Eram numai ochi și urechi. „Te pomenești, mi-am zis, că ciobanul i-a reparat aparatul!“

Presupunerea mea nu s-a adeverit.

— Era un băiețaș cam de 12–13 ani, coborât parcă dintr-unul din tablourile lui Nicolae Grigorescu. În plină vară – pesemne că era în

vacanță – purta căciulă. Cu bunul simț al omului din popor, a stat și a privit de departe – după ce mă salutase, scoțându-și căciula uriașă – la ceea ce făceam eu. Această, să-i zic, discreție, mi-a plăcut. L-am chemat mai aproape.

— Ești de prin părțile astea? l-am întrebat.

— Nu, domnule! Sunt bistrițean. Dar trec muntele pe la Tihuța în fiecare vară, cu oile. Că-i iarbă grasă pe aici. Acolo – a arătat el undeva, spre vârful unui deal – ne-am făcut stâna. În fiecare an ne-o facem așa, cu un baci de aici, din Moldova.

„Iată cum s-a născut Miorița! mi-am zis eu, privindu-l. Aici, pe pășunile Carpaților, unde bacii ungureni, moldoveni sau munteni își făceau, ca și acum, stânele împreună...“

— Și în ce clasă ești? am întrebat, convins că puștiul era cioban doar pe timpul vacanței.

— Am trecut într-a șasea.

După o tăcere îndelungată – eu continuam să lucrez la aparat – l-am auzit deodată murmurând:

— S-a stricat?

— Cam așa ceva, am răspuns eu.

După o altă pauză, auzii, și tot ca mai înainte, glasul lui timid:

— Vreți să vorbiți cu domnul acela care-i pe Valea Urșilor?

— Care domn? Pe ce Vale a Urșilor? am întrebat eu, curios. Colegul meu, Ștefănescu, lucra spre Dornișoara. Deci nu de el putea fi vorba. Copilul m-a privit cu ochii larg deschiși, semn că mirarea pusese stăpânire pe dânsul.

— Păi, acolo, pe Valea Urșilor, am văzut un domn cu un aparat într-o raniță... Cerca, tot așa, ca și dumneavoastră, să vorbească cu cineva. Zicea mereu „Fenix“, „Fenix“, „Fenix“... Am crezut că faceți legătura amândoi... Iertați-mă dacă am îndrăznit să întreb...

— Nu-i niciun bai! am spus eu, jumătate în glumă, folosind un cuvânt ardelenesc pe care-l știam. N-ai greșit cu nimic! Eu nu sunt în legătură cu domnul acela. Dar poate că dânsul m-ar putea ajuta să repar drăcia asta. E departe Valea Urșilor?

— Acolo, către Pădurea Mistrețului... Cam o jumătate de ceas de mers...

„Dacă ar fi să mă iau după jumătățile de oră ale localnicilor, apoi pot merge o jumătate de zi“, mi-am spus eu, știind din experiență că noțiunile acestora sunt foarte relative.

— Apoi, n-o să mă duc până acolo, am mormăit eu resemnat. E

prea departe. O să-l repare careva la tabără... deseară.

Zicând acestea, m-am apucat să triez „pietrele“ găsite în ziua aceea. Probabil că știi cu ce mă ocup: caut zăcăminte de metale neferoase. Pentru asta colecționez „pietre“, adică probe de minereuri.

Să fi trecut vreo jumătate de oră când, deodată, l-am auzit pe micul bistrițean exclamând:

— Uite-l! Uite-l acolo! Dânsul e domnul care... știți, cu radio...

Pe șosea, la câțiva zeci de metri de poiana în care mă aflam, tocmai trecea un om de aproape șaizeci de ani, puțin cam gârbovit din cauza raniței pe care o ducea în spate. Avea echipament de turist.

„Ce-ar fi să-mi încerc norocul?“ mi-am zis eu, și imediat am pornit în întâmpinarea necunoscutului. Auzind motivul pentru care îl oprisem, am avut impresia că s-a speriat oarecum și m-a privit deosebit de atent.

Imediat, însă, s-a luminat la chip și a prins a râde.

— Ah! Așa! Ați crezut că sunt un radiofonist? Da’ de unde! Ca orice turist, am și eu un tranzistor... Iertați-mă... Aparat de emisie-recepție? Nici vorbă! V-aș arăta ce aparat am, dar l-am vârât în fundul rucsacului. Cu părere de rău, dar... nu mă pricep la reparații de radio. Știu doar să pun baterii noi la receptorul meu. Dacă merge, bine. Dacă nu, la reparat cu el! Bună ziua!

Omul s-a depărtat. Era scund și gras. Echipamentul de turist îi dădea un aer tineresc.

— N-am nimerit-o, tinere! am spus eu, adresându-mă ciobănașului din Bistrița. Ți s-o fi părut că domnul acela, care a plecat, încerca să vorbească cu cineva la aparat.

— Ba nu, nu m-am înșelat, domnule. Zic zău! Era singur și tot vorbea... Zicea, cum v-am spus: „Fenix“... „Fenix“... apoi asculta. Să nu credeți că sunt chiar atât de neștiutor. Fratele meu se pricepe la radio... A fost chiar la „vânătoare de vulpi“, la concurs, la Dej... Tot așa cearcă și el când cheamă pe cineva...

— Face apel...

— Dară! Așa că eu nu m-am înșelat. Domnul acela n-a vrut să vă spună că ce o făcut. O fi o joacă și ține taină...

Auzisem despre concursurile „vânătoare de vulpi“, în care participanții caută să descopere, prin radiogoniometrare, unde se află ascunsă o stație de radioemisie. Concursurile sunt deosebit de palpitante, deoarece, într-un termen scurt, trebuie să prinzi „vulpea“ care se ascunde și emite unele semnale, din timp în timp.

„Cred că a auzit bine băiețandrul meu. Bătrânul era un radioamator. Făcea apel rostind «Fenix». «Fenix» înseamnă... e simplu... F.N.X. Deci indicatorul lui de radioamator“, mi-am zis eu și am pus punct întregii afaceri.

Dar numai pentru scurt timp. Ajungând la tabără și întâlnindu-l pe inginerul Ștefănescu, acesta mi-a reproșat că nu l-am chemat prin radio.

— Măcar să mai schimbăm o vorbă, mi-a spus el.

— Emițătorul meu a fost stricat, i-am răspuns.

— A! Așa! Am avut totuși impresia că cineva vorbea – ce-i drept încâlcit – pe aproape de lungimea noastră de undă... Am crezut că ești tu...

În clipa aceea mi-am adus aminte de spusele băiețandrului. „Deci, bătrânul făcuse apel și vorbise cu cineva... De ce s-o fi ferit să recunoască?“ m-am întrebat eu.

Întâmplarea o dădeam uitării și n-aș fi ajuns să ți-o povestesc niciodată dacă nu s-ar fi ivit altceva. Azi. Azi-dimineață.

*

Zicând acestea, inginerul Rădulescu a zâmbit.

— Ghici pe cine am văzut azi-dimineață, cam pe la ora zece, în apropierea vilei în care locuim noi?

— Pe cine?

— Pe bătrânul acela despre care-mi vorbise ciobănașul bistrițean!

— Și?

— Nimic! L-am salutat, dar s-a făcut că nu mă vede.

— Nu cumva v-ați înșelat? L-ați confundat, poate, cu cineva.

— Nici vorbă! Am o memorie extraordinară când e vorba de figurile oamenilor. Mi se pare, zău, ciudat că nu mi-a răspuns la salut. Acum cunoști motivul pentru care ți-am povestit întâmplarea de pe coclaurile pe care umblu. Te-am plictisit, desigur...

— Nicidecum! Dimpotrivă! V-am ascultat cu multă atenție!

— Nu știu, dar chestia asta m-a cam intrigat! Să întâlnesc un om la sute de kilometri distanță... pe lângă casa mea... Zău că mi se pare ciudată această... această coincidență.

— În ultima vreme și eu am avut parte de niște coincidențe cam ciudate, am zis eu și m-am ridicat, semn că vreau să plec.

Inginerul m-a condus până la ușă.

— Te pomenești că m-am înșelat, a murmurat el, ca pentru sine.

Altfel nu îmi explic de ce n-a răspuns la salut! Că doar nu poate fi vorba de o urmărire! Ce-ar fi avut cu mine să mă urmărească la București? Hm!? De la Vatra Dornei, aici! Prea, prea!

Înainte de a ne despărți, m-a întrebat așa... nitam-nisam:

— Duminică pleci cumva cu mașina pe Valea Prahovei?

— Da.

— Te-aș deranja dacă... dacă te-aș ruga să mă iei și pe mine până la Câmpina? Am acolo o mătușă bolnavă.

— Cu plăcere! Eu, de obicei, plec pe la zece...

— Ora îmi convine, pentru că duminică dimineață am de făcut o vizită matinala. Iau un pachet pentru mătușa mea... Atunci... pe la zece.

— Chiar zece și jumătate...

*

Ziua următoare era vineri. Mergând la facultate, am relatat profesorului Secăreanu ceea ce îmi comunicase maiorul Vlad. Profesorul era consternat.

— Deci cartea care „valora o comoară“, după spusele prietenului meu Günther, a dispărut pe vecie. A dispărut, prefăcându-se în cenușă, și prefăcând în cenușă cine știe ce secret!

La ședința de catedră, pe care am avut-o în ziua aceea, s-a pus problema participării unora dintre noi la un simpozion organizat de Universitatea populară în duminica ce urma. M-am scuzat că nu pot participa, deoarece, așa cum stabilisem cu inginerul Rădulescu, aveam de gând să merg la Sinaia. Pe el urma să-l las la Câmpina, la mătușa lui, bolnavă.

De fapt, se hotărâse ca la simpozion să participe doar trei dintre noi. Văzând că nici Magda nu este numită să participe, am îndrăznit s-o invit să meargă cu mașina, în excursie, pe Valea Prahovei.

— Mulțumesc foarte mult, dar am niște obligații pentru duminică seara.

— O! Păi până seara suntem înapoi!

— Și dacă nu? De ce să mă hazardez? Încă o dată, vă mulțumesc pentru invitație, a spus ea zâmbind și – în clipa aceea – am simțit că între noi se lăsase parcă o umbră.

Îmi venea greu să-mi explic cauza refuzului Magdei. Atunci, în seara aceea, când mă trezisem cu tâmplele mângâiate de degetele ei, făcusem, fără îndoială, o greșeală de neiertat, cerându-i să-mi spună pe nume. Mă purtasem ca un licean îndrăgostit și-acum mi-era pur și simplu

jenă.

— Când plecați? m-a întrebat ea, și am avut impresia că pusese această întrebare numai din dorința de a curma o tăcere prelungită, care se dovedea penibilă.

Eram într-un grup de colegi: Gheorghiu, Alexandrescu și încă doi asistenți ai profesorului Bumbea.

— Duminică dimineață, în jurul orei zece, i-am răspuns eu. Te gândești să primești, totuși, invitația mea? am întrebat-o eu, încercând să zâmbesc.

— O să vă dau un telefon dacă...

Îmi lăsa, așadar, un dram de speranță. Știam sigur că nu va veni. Dar în sufletul meu îi eram recunoscător pentru faptul că atenuase refuzul inițial, scoțându-mă dintr-o situație penibilă.

*

În seara acelei zile am fost la teatrul de comedie. Simțeam nevoia unui tonic nervos. La ieșirea din sala de spectacol, bătea un vânt călduț.

Trecând pe lângă biserica Stavropoleos, am ieșit în Lipscani, apoi în piața Sfântul Gheorghe, iar de aici spre Rosetti. La trecerea bulevardului m-am oprit, stopul fiind pus. Neavând ce face, priveam distrat autoturismele care așteptau și ele să li se îngăduie intrarea în intersecție.

În dreptul meu se afla un Wartburg. Pe linia a doua – rândul mașinilor care urma să-și continue drumul înainte – am zărit un Fiat 1800, iar în el, în dreapta șoferului...

Da! Nu exista nicio îndoială! Omul din dreapta șoferului era Schultz, profesorul din Viena, dispărut cu câteva zile mai înainte din hotelul „Modern“. Deși nu purta ochelarii aceia cu ramă groasă, l-am recunoscut. Probabil că și el mă văzuse, deoarece a întors brusc capul și a început să vorbească ceva cu șoferul. Cât ai clipi din ochi am intrat printre mașini și m-am repezit spre Fiatul în care se găsea Schultz. Voiam oare să-i iau numărul, să mă agăț de portiera lui, să-l opresc, să strig, ca lumea să se adune și – cu ajutorul vreunui milițian – să reușesc să-l rețin pe Schultz? Nu știu! Nici acum nu știu ce-am vrut. M-am trezit în mijlocul autoturismelor care se puseseră în mișcare, deoarece semaforul era acum pe verde. Fiatul cu pricina a țâșnit printre primele. N-am reușit nici să-i iau numărul, nici să-l opresc. În schimb, m-am ales cu o amendă, pentru că nu respectasem culorile semaforului.

Ajuns acasă, am încercat să dau un telefon maiorului Vlad. Dar

nu l-am găsit. Era târziu. Trecuse de zece seara. A doua zi, sâmbătă, l-am întâlnit din întâmplare, pe când mergeam spre facultate.

Văzându-l, m-am grăbit să-i relatez pățania din ajun:

— Era Schultz, pot să jur! am încheiat eu, cu toată convingerea.

— Cred că te-ai înșelat. Da... Da! Schultz a trecut de mult granița, mi-a răspuns Vlad, vorbind parcă puțin mai tare decât de obicei, apoi a început să râdă. Deci ai plătit amendă? Mde, cine te pune să treci peste stop? Da, da! Schultz a plecat...

— În cazul acesta, pesemne că am început să am vedenii, am murmurat eu și luându-mi la revedere, mi-am văzut de drum.

Va urma